

Số: 290 /BC-LHH

Bắc Giang, ngày 12 tháng 12 năm 2018

BÁO CÁO

Kết quả tư vấn, phản biện "Quy hoạch khảo cổ học tỉnh Bắc Giang đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030"

Căn cứ Quyết định số 75/2011/QĐ-UBND ngày 09/3/2011 của UBND tỉnh quy định hoạt động tư vấn, phản biện và giám định xã hội của Liên hiệp các hội Khoa học và Kỹ thuật tỉnh; Công văn số 126/UBND-CN ngày 15/01/2018 của Chủ tịch UBND tỉnh về giao nhiệm vụ tư vấn, phản biện và giám định xã hội năm 2018; Liên hiệp các hội Khoa học và Kỹ thuật tỉnh đã thành lập Hội đồng phản biện và tổ chức xin ý kiến các chuyên gia, nhà khoa học trong và ngoài tỉnh dự thảo "Quy hoạch khảo cổ học tỉnh Bắc Giang đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030" (gọi tắt là Quy hoạch), kết quả nhận xét và kiến nghị như sau:

I. NHẬN XÉT CHUNG

Quy hoạch đã được dự thảo cơ bản bám sát định hướng theo Quyết định số 1504/QĐ-UBND ngày 30/8/2017 của Ủy ban nhân dân tỉnh Bắc Giang về việc phê duyệt đề cương, nhiệm vụ dự toán lập quy hoạch khảo cổ học tỉnh Bắc Giang đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030. Bản quy hoạch cũng đánh giá rõ hiện trạng của các di tích và công tác khảo cổ học trên địa bàn và đưa ra quan điểm, mục tiêu, cách thức và bước thực hiện trong từng giai đoạn cho đến năm 2030.

Tuy nhiên, phần nội dung chính của Quy hoạch còn sơ sài, nặng về thống kê; phần trọng tâm của bản quy hoạch dung lượng quá ngắn, trình bày còn chung chung, chưa thể hiện rõ các nội dung cần thiết và chưa đáp ứng được yêu cầu của bản quy hoạch, nếu không nghiêm túc nghiên cứu, bổ sung hoàn thiện thì không đảm bảo điều kiện để ban hành.

II. NHẬN XÉT CỤ THỂ

1. Về kết cấu, bố cục của Quy hoạch

- Phần I: Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội, trình bày quá dài, chiếm gần 1/2 nội dung quy hoạch. Đề nghị rút ngắn, chỉ trình bày các điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội có liên quan ảnh hưởng đến sự xuất hiện, tồn tại hay xâm hại đến các di vật và di tích khảo cổ học và các yếu tố cần thiết cho việc thực hiện quy hoạch khảo cổ, bảo tồn tôn tạo các di tích khảo cổ ở tỉnh Bắc Giang.

- Phần III. Quy hoạch khảo cổ học tỉnh Bắc Giang đến năm 2025, tầm nhìn đến 2030 và phần IV. Các giải pháp và tổ chức thực hiện là phần trọng tâm

của Quy hoạch, nhưng dung lượng chưa phù hợp, trình bày thiếu cụ thể, chưa đầy đủ; chưa thể hiện rõ nội dung Quy hoạch.

2. Về sự cần thiết lập Quy hoạch

Quy hoạch mới nêu một số hạn chế và yêu cầu của lập quy hoạch, cần luận chứng đúng trọng tâm và sâu sắc hơn sự cần thiết lập Quy hoạch như: công tác quản lý còn hạn chế, nguy cơ xâm hại di tích, những hệ quả; làm rõ giá trị, tiềm năng và hiệu quả của các di tích khảo cổ học.... gắn với phát triển du lịch và phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

3. Về hiện trạng các di tích khảo cổ học và công tác khảo cổ

Quy hoạch đánh giá hiện các di tích khảo cổ còn chưa đầy đủ, mới tập trung đánh giá trên địa bàn các huyện Lục Ngạn, Lục Nam, Lạng Giang, Yên Dũng, Việt Yên, Hiệp Hòa, Yên Thế, Sơn Động, còn thiếu Tân Yên và thành phố Bắc Giang; đề nghị đánh giá đầy đủ hiện trạng di tích khảo cổ trên địa bàn toàn tỉnh; đồng thời, phân tích, làm rõ những di tích cần bảo vệ; di tích có tiềm năng cần phát huy giá trị và khai thác trong thời gian tới; trên cơ sở đó, đề ra mục tiêu, nhiệm vụ quy hoạch trong giai đoạn tới.

Hiện trạng chưa phản ánh được các di tích khảo cổ học quan trọng đã được điều tra, nghiên cứu và giới thiệu trong nhiều công trình: Tiêu biểu như các di tích con người thời tiền sử (sơ kỳ đá cũ) được phát hiện ở Chũ (Lục Ngạn), An Châu (Sơn Động), Bồ Hạ (Yên Thế); các khu lăng mộ đá ở Hiệp Hòa; các mộ cổ ở Việt Yên (mộ gạch cổ, mộ hợp chất); nơi phát hiện các di vật đồ đồng, đồ đá, trống đồng Bắc Lý (Hiệp Hòa) ... Hiện trạng các di tích khảo cổ thuộc huyện Yên Dũng, thành phố Bắc Giang không thấy phản ánh trong quy hoạch.

Một số di tích đã nêu, có sự thiếu thống nhất giữa phần khảo tả thực trạng các di tích khảo cổ với Bảng tổng hợp các địa điểm quy hoạch và Bản đồ hiện trạng khảo cổ; đề nghị rà soát lại và trình bày cho thống nhất, đầy đủ.

4. Nội dung Quy hoạch

4.1. Về quan điểm phát triển

Quy hoạch đưa ra 6 quan điểm chưa sát, còn lẫn lộn với nhiệm vụ quy hoạch; đề nghị xác định rõ quan điểm phát triển các di tích khảo cổ theo những định hướng và yêu cầu về bảo vệ, bảo tồn, khai thác, phát huy giá trị di tích...

4.2. Về mục tiêu tổng quát đến năm 2025, tầm nhìn đến 2030

Quy hoạch đặt ra mục tiêu tổng quát chưa sát với nội dung trọng tâm là khảo cổ, bảo tồn, phát huy giá trị và khai thác các di tích. Đề nghị làm rõ mục tiêu đến 2025 và tầm nhìn đến 2030 cần đạt được.

Quy hoạch tầm nhìn đến 2030 nhưng mới chỉ được chú trọng tới những nghiên cứu trong quá khứ, mà không cho thấy rõ tầm nhìn cụ thể là gì.

Đối với mục tiêu cụ thể còn chung chung, dàn trải, thiếu trọng tâm, trọng điểm; đề nghị xác định cụ thể được mục tiêu các di tích cần được khai quật; các di tích cần bảo tồn, các di tích cần phát triển đề nghị công nhận cấp Quốc gia, cấp tỉnh để phát huy giá trị các di tích.

4.3. Về phương hướng, nội dung quy hoạch khảo cổ học

Đề nghị sửa toàn bộ nội dung phần này thành nội dung Quy hoạch khảo cổ học và xác định nội dung cụ thể theo Điều 17, Nghị định số 98/2010/NĐ-CP như đối tượng đưa vào quy hoạch khảo cổ (gồm cả dưới lòng đất và dưới nước); loại hình di tích khảo cổ; điều tra, nghiên cứu, bổ sung thông tin khoa học về các di tích, di vật được phát hiện tại địa điểm khảo cổ và căn cứ khoa học và dấu hiệu của sự tồn tại di tích, di vật tại địa điểm khảo cổ; lộ trình thăm dò, khai quật địa điểm khảo cổ; nghiên cứu khảo cổ học tại các di tích khảo cổ, phương án bảo vệ và phát huy giá trị địa điểm khảo cổ...

Về nội dung Quy hoạch mới chủ yếu tập trung vào các di tích thuộc loại hình kiến trúc hay thành lũy, dấu vết hiện hữu ngay trên mặt đất và thuộc thời kỳ lịch sử. Cần quan tâm đến đối tượng di tích dưới mặt đất, dưới nước có giá trị; di tích thời đại cổ (đá, kim khí). Quy hoạch khảo cổ học không chỉ là quy hoạch những di tích, di chỉ, dấu vết đã phát hiện, đã khai quật mà quan trọng hơn là phải điều tra, khảo sát để tìm ra những di tích, di vật mới. Trong quy hoạch thể hiện nội dung Bắc Giang có đầy đủ các di tích từ thời đại đá, thời đại kim khí, thời kỳ lịch sử, nhưng trong phần tài nguyên khảo cổ học và đặc biệt là trong danh mục lập quy hoạch nghiên cứu hầu như không có bất cứ di tích thời đại đá nào, di tích thời đại kim khí có 01 di tích. Quy hoạch cần bổ sung phần này, di tích còn hay mất, khả năng nghiên cứu và phát huy giá trị ra sao.

Quy hoạch cần thể hiện rõ nhiệm vụ điều tra khảo cổ học, xây dựng hệ thống bản đồ xác định các di tích trên (và dưới) mặt đất, kèm theo phương án bảo vệ là nhiệm vụ đầu tiên và quan trọng nhất. Trong Quy hoạch cần có dự báo và cập nhật các khu vực có tiềm năng về khảo cổ để thăm dò, khai quật khi cần.

Việc xây dựng bản đồ quy hoạch khảo cổ là rất cần thiết trong việc bảo tồn các di tích, di sản trong quá trình phát triển đô thị hiện nay. Bản đồ quy hoạch khảo cổ học cần thể hiện rõ thực trạng phân bố các di tích khảo cổ, xác định rõ những khu vực dày đặc các di tích, khu vực di tích quan trọng, khu vực không quan trọng lắm và khu không có di tích... Như vậy bản quy hoạch mới có tác dụng xây dựng những định hướng trong bảo tồn, xây dựng và phát triển. Đối với những di tích thật sự quan trọng, thì sẽ bảo tồn nguyên trạng, với những di tích không quan trọng cần có những giải pháp hài hòa với phát triển.

4.4. Về vốn đầu tư và các dự án ưu tiên

Danh mục các dự án ưu tiên, vốn đầu tư và lộ trình thực hiện chưa trùng khớp, chủ yếu là các địa điểm chùa, đình, thành. Cần ưu tiên những dự án khai quật di tích có giá trị cao, đã ghi vào sử sách như Thành Cần Trạm (Lạng

Giang), những di tích có giá trị niên đại, những di tích có thể đề nghị công nhận cấp Quốc gia để ưu tiên thực hiện.

Nội dung của quy hoạch khảo cổ bao gồm cả nội dung bảo vệ, phát huy giá trị địa điểm khảo cổ, nhưng vốn đầu tư và các dự án ưu tiên mới tập trung vào khai quật; đề nghị xem xét bổ sung kinh phí cho nội dung bảo tồn và phát huy giá trị địa điểm khảo cổ có điều kiện, tiềm năng phát triển; kinh phí phục vụ công tác điều tra, phát hiện; nghiên cứu, bổ sung thông tin khoa học về di tích....

4.5. Về giải pháp thực hiện

Đề nghị bổ sung nhóm giải pháp để thực hiện khảo cổ các di tích đưa vào danh mục ưu tiên, nhằm thực hiện các nội dung: điều tra, nghiên cứu, bổ sung thông tin khoa học; thăm dò, khai quật địa điểm khảo cổ; nghiên cứu khảo cổ học tại các di tích khảo cổ, phương án bảo vệ và phát huy giá trị địa điểm khảo cổ.

III. KIẾN NGHỊ

Đề nghị UBND tỉnh chỉ đạo Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch nghiên cứu, tiếp thu những ý kiến tư vấn, phản biện của các chuyên gia, hoàn thiện Quy hoạch bảo đảm có chất lượng trước khi trình UBND tỉnh xem xét, quyết định./.

Nơi nhận:

- TT Tỉnh ủy, UBND tỉnh; (b/c)
- Đ/c Lê Ánh Dương,
Phó Chủ tịch UBND tỉnh;
- Sở Văn hóa, TT và DL;
- Văn phòng UBND tỉnh;
- Lưu TVPB, VT, CT.

**TM. BAN THƯỜNG VỤ
CHỦ TỊCH**

Nguyễn Văn Thi